

Índice

Introdución	013
A situación de partida	014
A intervención en educación afectivo-sexual é un garante do proceso de maduración integral	015
A estrutura da guía e algunhas consideracións sobre as posibilidades de uso...	017
1. Primeira parte: o marco teórico (descrición e xeitos de utilizalo)	018
2. Segunda parte: as actividades (descrición e xeitos de utilizalas)	020
3. Terceira parte: os anexos (descrición e xeito de utilizalos)	023
4. Cuarta parte: as fichas	024
5. Quinta parte: o diario educativo (descrición e xeitos de utilizalo)	025
Primeira parte: o marco teórico	027
1. Fundamentos psicolóxicos sobre o proceso de desenvolvemento das persoas	029
O que as persoas sentimos... E o que necesitamos sentir... ..	029
A sexualidade e as súas dimensións... ..	034
<i>A compoñente instintiva</i>	035
<i>O desexo</i>	036
<i>A conduta sexual</i>	037
<i>A resposta sexual</i>	037
A sexualidade infantil é diferente da sexualidade adulta... ..	039
Algunhas consideracións xerais sobre o proceso de desenvolvemento das persoas... ..	040
Daquela, que significan as etapas do desenvolvemento persoal?... e, cal é a interrelación entre os distintos ámbitos de desenvolvemento?	044
O proceso de maduración persoal globalmente considerado	045
1. Nunha primeira fase do desenvolvemento... ..	047
2. Nunha segunda fase... ..	052
<i>E así comezan a súa escolarización...</i>	053
3. A partir dos tres anos... ..	054
4. Superada a fase prelóxica... ..	058

O modelo de desenvolvemento cristaliza na construción da personalidade...	061
A estrutura da personalidade e a súa construción...	063
O tipo de estrutura é o resultado dun proceso de maduración	069
Os sistemas de control producen sufrimento persoal...	071
Os mecanismos de defensa do eu son o noso sistema de protección psicolóxica fronte ao sufrimento...	073
Poderíamos dicir que estes mecanismos son algo así coma o sistema inmunitario do ámbito psicolóxico	078
<i>En resumo, a personalidade é un complexo sistema de elementos...</i>	080
O xénero como subsistema da personalidade...	083
<i>A perspectiva de xénero implica ter en conta algunhas consideracións de carácter xeral...</i>	084
<i>Os contidos dos roles de xénero e a súa repercusión nas relacións interpersoais...</i>	085
<i>As claves de desigualdade constrúense e incrustanse na personalidade de xénero...</i>	087
<i>A personalidade de xénero marca case todos os ámbitos de relación entre as persoas, e fica no subconsciente colectivo....</i>	092
As actitudes son elementos da personalidade que reflicten os subsistemas de control...	094
<i>E xunto coas actitudes, constrúense as motivacións para actuar</i>	098
<i>Pero todo isto non sempre é posíbel...</i>	103
2. A estratexia de intervención	107
As actitudes e as motivacións pódense construír en termos saudábeis e, se non o fixeron así, pódense cambiar coa axuda adecuada...	107
As catro fronteas da estratexia de intervención	109
Para levar a cabo a estratexia cuádrupla, é conveniente ter en conta algunhas cuestións de carácter xeral...	114
<i>Identificar e instrumentalizar o que transmitimos</i>	114
<i>Situar o papel das destinatarias e destinatarios da intervención</i>	115
<i>Adaptar o papel do profesorado</i>	116
<i>Ter en conta o valor da interacción grupal no proceso</i>	116
<i>Adaptar as actividades á situación concreta</i>	117
<i>Identificar as nosas dificultades</i>	117
3. Os obxectivos da intervención que propoñemos	119
Os obxectivos educativos da intervención están en relación cos obxectivos xerais das etapas a que vai dirixida...	119

4. O marco metodolóxico xeral	127
4.1. A dinámica de grupos como instrumento metodolóxico para o cambio	127
O grupo como instrumento para o cambio.....	127
O valor do grupo como instrumento de cambio foi un descubrimento casual.....	128
Algúns anos máis tarde constrúense as principais teorías sobre grupos.....	129
O grupo é un sistema dinámico.....	130
Formar parte dun grupo repercute en cada un dos seus membros.....	131
E iso da presión de grupo... en que consiste?.....	132
En suma, os grupos son valiosos instrumentos de cambio.....	134
Os grupos da escola.....	136
Axudar a un colectivo escolar a construírse como grupo	140
<i>En primeiro lugar, os intereses dun colectivo escolar son conciliábeis coas finalidades educativas...</i>	140
Estimular e facilitar a comunicación intragrupal axuda a construír a dinámica.....	141
<i>O protagonismo do grupo na construción das súas propias normas é outro dos aspectos de fundamental interese.....</i>	141
<i>A integración de todas as nenas e nenos fai definitivamente rendíbel o traballo.....</i>	142
E para poder axudar a que o grupo se constrúa como tal, é fundamental o papel do profesorado.....	144
Para rematar... Un par de anotacións de orde xeral.....	147
4.2. Os campos simbólicos como recurso para a intervención.....	148
As claves do traballo cos campos simbólicos.....	150
Concretando a estratexia metodolóxica nas actividades que propoñemos.....	152
As características formais do personaxe	153
Traballando co personaxe	154
<i>O personaxe enfróntase con situacións da vida común</i>	154
<i>Os personaxes forman grupo</i>	155
<i>Os personaxes son distintos entre si</i>	155
<i>Os personaxes comparten o contido das súas mochilas</i>	156
<i>Os personaxes dramatizan a súa experiencia</i>	156
5. Consideracións xerais sobre a avaliación.....	159
A primeira avaliación fíxose nunha pilotaxe previa.....	159
Pero queda outro proceso pendente.....	159
6. Bibliografía	161

Segunda parte: actividades	177
Educación Infantil:	179
Bloque 1: O corpo, o sexo, o xénero	180
Bloque 2: O desexo, a satisfacción, o pracer	194
Bloque 3: A frustración, a agresividade e as solucións impunitivas	208
Bloque 4: O vínculo afectivo e as relacións coas outras persoas	224
1º Ciclo de Educación Primaria:	243
Bloque 1: O corpo, o sexo, o xénero	244
Bloque 2: O desexo, a satisfacción, o pracer	262
Bloque 3: A frustración, a agresividade e as solucións impunitivas	278
Bloque 4: O vínculo afectivo e as relacións coas outras persoas	296
2º Ciclo de Educación Primaria:	321
Bloque 1: O corpo, o sexo, o xénero	322
Bloque 2: O desexo, a satisfacción, o pracer	340
Bloque 3: A frustración, a agresividade e as solucións impunitivas	356
Bloque 4: O vínculo afectivo e as relacións coas outras persoas	374
3º Ciclo de Educación Primaria:	401
Bloque 1: O corpo, os trazos persoais e as emocións	402
Bloque 2: Os medos, as preocupacións e a solidariedade	426
Bloque 3: A frustración, a agresividade e as solucións impunitivas	446
Bloque 4: O vínculo afectivo e as relacións coas outras persoas	480
 Anexo: Algúns xogos facilitadores da dinámica do grupo	 547